

Suomen arkkitehtiliiton lausunto valtioneuvoston luonnoksesta asetukseksi rakentamisen suunnittelutehtävien ja työnjohtotehtävien määräytymisestä sekä tehtävissä edellytettävistä koulutuksista

Viite: Lausuntopyyntö VN/5492/2024, 25.6.2024

Suomen arkkitehtiliitto on tutustunut lausuntoaineistoon ja lausuu siitä seuraavaa:

ASETUS

1 luku / Yleiset säädökset

Akustiikan suunnittelun ja maisemarakentamisen suunnittelun nostaminen rakentamislain tarkoittamiksi rakentamisen suunnittelutehtäviksi on perusteltua. On myös erittäin tervetullutta, että nyt myös työnjohtotehtävien vaatimusluokkien määräytymisestä säädetään tarkemmin asetustasolla nykyisen ohjetasoisen ohjeistuksen sijaan (YM4/601/2015 Ympäristöministeriön ohje rakentamisen työnjohtotehtävien vaativuudesta ja työnjohtajien kelpoisuudesta).

2 luku / Rakennussuunnittelutehtävien vaativuus

Asetustasolla erittäin vaativan ja poikkeuksellisen vaativan vaatimusluokan ero jää hyvin tulkinnanvaraiseksi.

9 luku / Maisemarakentamisen suunnittelutehtävien vaativuus

Maisemarakentamisen suunnittelun vaatimusluokkien (ja koulutusvaatimusliitteen) sisällyttäminen asetukseen on kannatettavaa. Maisemarakentamisen merkitys ja rooli ovat tulevaisuudessa yhä merkittävämpiä rakennushankkeiden kestävyys, ilmastonmuutoksen torjunnan ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisen näkökulmista.

Huomioiden puhtaasti maisemarakentamisen suunnittelun koulutuksen saaneiden ammattilaisten pieni määrä Suomessa (maisema-arkkitehdit ja suunnitteluhortonomit), tulee vaatimusluokkien määrittelyssä ja koulutusvaatimuksissa huomioida, että ne eivät

saa muodostua esteeksi hankkeiden toteutukselle. Myös tehtävässä jo toimivien arkkitehtien ja tulevaisuudessa maisema-arkkitehtuurin opinnoilla tutkintoaan täydentävien arkkitehtien mahdollisuus toimia tehtävissä tulee varmistaa.

13 luku / Suunnittelutehtävässä edellytettävä koulutus

Suunnittelu- ja työjohtotehtävissä vaadittavien koulutusvaatimusten sisällyttäminen asetukseen selkeyttää sekä pätevyyden että kelpoisuuden arviointia.

Tässä luvussa tulee ottaa kantaa ja viitata muuhun ulkomaalaisten tutkintojen asemaa ja käsittelyä koskevaan sääntelyyn ulkomaalaisten tutkintojen asemasta ja käsittelystä - huomioiden erityisesti Euroopan Unionin ammattipätevyysdirektiivin (36/2005/EY) ja sen sisältämän arkkitehtien automaattisen ammattipätevyyden tunnustamisen.

LIITEET

Ympäristöministeriön ohjeen rakennusten suunnittelijoiden kelpoisuuden toteamisesta (YM2/601/2015) mukaisten koulutustaulukoiden lisäys asetuksen liitteeksi on tervetullut täydennys, joka edesauttaa yhtenäisiä tulkintoja.

Liite; Koulutusvaatimukset rakennussuunnittelutehtävissä

Rakennussuunnittelun tehtäviin soveltuvien tutkintojen listaan on lisätty "muu soveltuva ja edellä lueteltuja vastaava tutkinto". Rakennussuunnittelun osalta tämä on turha ja tulee poistaa sekaannusta aiheuttavana. Suomessa ei ole lueteltujen lisäksi muita vastaavia tutkintoja. Ulkomaalaisten tutkintojen osalta toimivaltainen viranomaisen suorittaa joka tapauksessa arvion tutkinnon rinnastettavuudesta / tunnustamisesta.

Rakennussuunnittelun tavanomaisessa vaativuusluokassa edellytyksenä on, että vaaditut opinnot tulee sisältyä tutkintoon. Ainoa soveltuva tekniikan kandidaatin tutkinto on tällöin arkkitehtuurin alalta, jossa tutkintoon sisältyy muun muassa vaadittuja asutosuunnittelun opintoja. Liitettä tulee tarkentaa seuraavasti:

- tekniikan kandidaatin tutkinto (arkkitehtuuri, 180 op)

Liitteen mukaan tavanomaisessa ja vaativassa/erittäin vaativassa vaativuusluokassa rakennuksen sisätilan korjaus- ja muutostyön rakennussuunnittelutehtävissä voi suunnittelijana toimia henkilö, joka on suorittanut tutkinnon, johon sisältyy tila- ja sisustus suunnitteluun liittyviä opintoja vähintään 90 op/120 op. Tämä on ristiriidassa perustelumistion (s. 5) kanssa, jossa on todettu: "Tavanomaisissa tehtävissä riittäisi esimerkiksi arkkitehdin, rakennusarkkitehdin, rakennuspuolen diplomi-insinöörin, rakennusinsinöörin tai rakennusmestarin tutkinto, mutta ei pintakäsittelyinsinöörin tai sisustusarkkitehdin tutkinto." Tämä ristiriita tulee korjata.

Liite; Koulutusvaatimukset maisemarakentamisen suunnittelutehtävissä

Maisema-arkkitehdin tutkinto on Suomessa verrattain uusi tutkinto. Alan opetusta on annettu omassa tutkinto-ohjelmassaan Aalto-yliopistossa (entinen Teknillinen korkeakoulu TKK) vuodesta 1989 lähtien. Tätä ennen alan opetusta on annettu osana arkkitehdin tutkinto-ohjelmia vuodesta 1969 lähtien. Alalla toimivista maisema-arkkitehdeistä osalla on siis arkkitehdin tutkinto. Myös nykyisin arkkitehtuurin opintoihin on mahdollisuus sisällyttää maisema-arkkitehtuurin opintoja.

Tämän takia maisemarakentamisen suunnittelutehtävien soveltuvien tutkintojen listaa tulee täydentää seuraavasti:

(tavanomaisessa vaativuusluokassa) > tekniikan kandidaatin tutkinnon, pääaineena, maisema-arkkitehtuuri, **arkkitehtuuri** tai vastaava;

(vaativassa ja erittäin vaativassa vaativuusluokassa) > **arkkitehdin tutkinnon**

(poikkeuksellisen vaativassa vaativuusluokassa) > **arkkitehdin tutkinnon**

Vastaavasti kuin muilla suunnittelualoilla, tulee maisemarakentamisen suunnittelun vaativassa, erittäin vaativassa ja poikkeuksellisen vaativassa vaativuusluokassa olla mahdollisuus tutkinnon lisäksi hankkia vaadittuja opintoja tutkintoa täydentävinä opintoina. Teksti tulee korjata muotoon: ***Tutkintoon ja sitä täydentäviin opintoihin on sisältynyt . . .***

Verrattuna muihin suunnittelualoihin ovat maisemarakentamisen suunnitteluun soveltuviin tutkintoihin sisältyvien opintoaineiden listat poikkeuksellisen pitkiä ja detaljoituja. Esim. erilliset vaatimukset kasvillisuuden suunnitteluopinnoista ja kasvillisuuden tuntemuksesta. Tiivistämisen tarvetta opintosisältöjen osalta on erityisesti vaativassa, erittäin vaativassa ja poikkeuksellisen vaativassa vaativuusluokissa.

PERUSTELUMUISTIO

On tärkeää, että perustelumuiستioon on nostettu tarkempia esimerkkejä vaativuusluokkien mukaisista suunnittelutehtävistä vastaavasti kuin nyt Ympäristöministeriön ohjeessa rakentamisen suunnittelutehtävien vaativuusluokista (YM1/601/2015) ja rakennusvalvontojen Topten -ohjekorteissa. Tämä edistää yhteistä ymmärrystä ja auttaa hankkeen suunnittelutehtävien vaativuusluokkien määrittämisessä niin rakennusvalvonnoissa kuin rakentamislain mukaisessa pätevydentoteamisessa.

Perustelumuiستiossa tulee avata tarkemmin asianomaisen sääntelyn suhdetta ulkomaalaisten tutkintojen asemaan ja käsittelyyn - huomioiden erityisesti Euroopan Unionin ammattipätevyysdirektiivi (36/2005/EY) ja sen sisältämän arkkitehtien automaattisen ammattipätevyyden tunnustaminen.

Asetusluonnoksen perusteella suunnittelutehtävien erittäin vaativan ja poikkeuksellisen vaativan vaativuusluokan eron määräytyminen on hyvin tulkinnanvarainen. Vaikka perustelumuiistiossa on nostettu vaativuusluokkakohtaisia esimerkkejä, tulisi asetusta tukemaan laatia nykyistä ympäristöministeriön ohjetta:” YM1/601/2015 rakentamisen suunnittelutehtävien määräytymisestä” vastaava ohjeistus.

MUITA HUOMIOITA

Arkkitehtiliitto haluaa tässä yhteydessä myös huomauttaa, että rakentamisen uuden sääntelyn venynyt valmisteluaikataulu ja voimaantulo 1.1.2025 eivät anna alalle ja alan toimijoille juurikaan aikaa valmistautua tuleviin muutoksiin. Tämä koskee erityisesti rakentamislain mukaista pätevydentoteamista nyt lausunnoilla olevan asetuksen mukaisissa vaativuusluokissa. Lain edellyttämä pätevydentoteaminen ei saa vuoden 2025 alussa muodostua esteeksi alan toimijoiden ammatinharjoittamiselle. Sujuva siirtyminen rakentamislain mukaiseen pätevydentoteamiseen tulee turvata esimerkiksi 6 kk:n siirtymäajalla, jonka aikana myös rakennusvalvontaviranomainen voi tehdä pätevyyden arvioinnin osana kelpoisuusarviointia kuten tähän asti.

Asetus perusteluteksteineen sekä rakentamislaki tulisivat olla käytettävissä myös englanninkielisinä käännöksinä 1.1.2025 voimaan astuessaan.

Helsingissä 30.8.2024,

Suomen Arkkitehtiliitto SAFA
ammattipoliittinen jaos

Pia Selroos, erityisasiantuntija